

6. LEKCE

В магази́на

Утре е сѣбота. Откога̀ я ча́кам! Отда̀вна ^{jean dominique} има́м уговѹрка с прия́телката ми Еми́лия да хѹдим за̀едно на паза̀р. Ня́ма да купу́ваме храните́лни сто́ки или неща̀ от то̀зи ро̀д. До ^{магазине} га́стронѹма, за хля́б и на кооперати́вния паза̀р ще оти́да сама̀ ѹще сутринта̀. Ма́йка ми ще ми дадѐ то́чен спи́ськ и ще трѣ́бва да напазару́вам то́чно това̀ и ни́що дру́го. Ще се опѣтам да изля́за мно́го ра̀но, за́щото тога̀ва по магази́ните всѐ ѹще ня́ма да има̀ опа́шки и така̀ ще си спестя̀ вре́ме и не́рви.

В проти́вен слѹчай ня́ма да успе́я в де́сет часа̀ да сѹм пред ЦУМ, кѹдѐ-то има́м срѣ́ща с Еми́лия. И едва̀ тога̀ва ще запѹчне и́стинското паза̀руване! Аз искам да си купя̀ екип за ски́, а тя̀ ще си тѣрси ро́кля за абитуриѣ́нтския ба́л. Ще хѹдим по це́нтъра, ще огле́ждаме витри́ните и ще мо́жем да избира́ме сѹвсем̀ свобѹдно. Никакви спи́сьци, ни́какви скѹчни сто́ки като мля̀ко, си́рене, маслѹ, хля́б, или зеленчу́ци!

С Еми́лия дѣ́лго вре́ме обсе́ждахме кѹдѐ ще оти́дем. Ще обико́лим вси́чки по-голе́ми магази́ни в це́нтъра, ще се отби́ем и в любѣ́мите ни ма́лки бутѣ́ци, а накра́я ще се почѣ́рним в ня́коя сладка̀рница. На́й-прия́тно за на́с обачѐ ще бѣ́де, че ня́ма да бѣ́рзаме!

Е: - Ли́ли, ня́ма ли да се вѣ́рнем в ѹня̀ магази́н на ѹ́гъла? Всѐ па́к, ^{да се върне} стру́ва ми се, че та́м ски́те и обу́вките са на́й-ѣвтини.

Л: - Ти умори́ ли се вѣ́че? Чѣсто не ни́ се слѹчва да паза̀руваме сами́. На менѐ ми е то́лкова прия́тно, че вѹобщѐ не чу́вствам умбра. Ако на́йстина си уморе́на, да́й да ви́дим ня́ма ли ня́каква подхо́дяща ро́кля за тебѐ в магази́на отсрѣ́ща. След това̀ ще оти́дем да кѹ́пим ски́те.

Е: - А не мо́же ли пѣ́рво да се́днем ня́къде и да изпи́ем по едно̀ кафѐ? Дали́ през това̀ вре́ме ня́ма да затвѹ́рят магази́ните?

Л: - Не́, ня́ма да ги затвѹ́рят, днес̀ рабѹ́тят до кѣсно. Вѹпрѹ́сът е дали́ по́сле ще има́ш си́ли да свѣ́ршим и двѣ́те неща̀.

Е: - Съгласна̀ сѹм, ха́йде да ви́дим какѹ̀ има̀ в магази́на отсрѣ́ща, пъ́к по́сле ще се́днем ня́къде. Харѣ́сва ли ти она̀я ро́зова ро́кля? Ще я прѹ́бвам.

Л: - Ня́ма да ми се сѣ́рдиш, но то̀зи пѣ́ят не ти́ отѣва. Ще изгле́ждаш сме́шно, ро́зовият пѣ́ят не е мно́го подхо́дящ за то̀зи слѹ́чай. А и така̀ва широ́ка пола̀ вѣ́че не е моде́рна. Трѣ́бва ти не́що елега́нтно. Ей она̀зи че́рна ро́кля на́прѣмер, хе́м е класи́ческа, хе́м е се́мпла. Все́чки мо́ми-

както

както

- чета ще ти завидят! Няма да стрешаш, ако си сложиш и някакво бижу.
- Е: - Такá ли мислиш? Добре, ще пробвам и нея. Няма ли обаче да ме състарява?
- Л: - Няма, тя е точно за твоята фигура! Ако искаш, ще ти изберем още и някакво хубаво сакó. Например, каквó ще кажеш за това тýка?
- Е: - Копринено ли е? Наистина е много хубаво. И цветът му е много подходящ. Да, сегá съм доволна. Ще трябва обаче да си опра́вя и косата.
- Л: - А, на всяка цена! А имаш ли обувки или ще се наложи и тях да търсим?
- Е: - Не, ще си обу́я едни хубави чёрни лачени обувки с тóкчета. Страхувам се обаче, че майка ми като разбере, колко много пари сме похарчили, вече никога няма да ме пусне сама по магазините.
- Л: - Не се безпокой, сегá може и да се сърди, но после, като види колко ти отива новият тоалет, ще се радва. Той е толкова елегантен!

утре <i>adv.</i> zíttra	едва <i>adv.</i> teprve
откога <i>adv.</i> odkdy	истински <i>adj.</i> opravdový, skutečný
отдавна <i>adv.</i> odedávna, dávno	пазаруване <i>n.</i> nakupování
уговорка <i>f.</i> dohoda, úmluva	екип <i>m.</i> vybavení
пазар <i>m.</i> trh, tržiště, nákup	ски <i>pl.</i> lyže
стóка <i>f.</i> zboží	рòкля <i>f.</i> šaty (dámské)
хранителен <i>adj.</i> potravinový	абитуриентски <i>adj.</i> abiturientský,
хранителни стóки <i>pl.</i> potraviny	maturitní
род <i>m.</i> druh, rod	бал <i>m.</i> ples, bál
гастрoном <i>m.</i> gastronom, konzum	оглèждам -аш <i>ned.</i> prohlížet
кооперативен <i>adj.</i> družstevní	витрина <i>f.</i> výloha
тòчен <i>adj.</i> přesný	съвсèм <i>adv.</i> zcela, úplně
списък <i>m.</i> seznam	свобòдно <i>adv.</i> volně, svobodně
напазарувам -аш <i>ned.</i> nakoupit	скýчен <i>adj.</i> nudný
задача <i>f.</i> úkol	мляко <i>n.</i> mléko
тòчно <i>adv.</i> přesně	зеленчýк <i>m.</i> zelenina
защото <i>cop.</i> protože, neboť	обсèждам -аш <i>ned.</i> projednat
магазин <i>m.</i> obchod	обиколя -иш <i>dok.</i> obejít
всè още <i>adv.</i> stále ještě	отбия се -еш <i>dok.</i> zajít
опашка <i>f.</i> fronta; ocas	бутик <i>m.</i> boutique
противен <i>adj.</i> opačný, protivný	любим <i>adj.</i> oblíbený
ЦУМ (Централен Универсален Магазин)	почèрпя се -иш <i>dok.</i> pohostit
Ústřední obchodní dům	сладкарница <i>f.</i> cukrárna

-dať si uisťo, to
dobře

ѳгъл <i>m.</i> roh; , úhel	сѣмпъл <i>adj.</i> jendoduchý, prostý
ѣвтин <i>adj.</i> levný	полѧ <i>f.</i> sukně
уморѣн <i>adj.</i> unavený	хем - хем <i>cop.</i> jak - tak
слѣчвам се -аш <i>dok.</i> přihodit se	бижѣ <i>n.</i> šperk
вѣобщѣ <i>adv.</i> vťbec	грѣшка <i>f.</i> chyba
чѣвствам -аш <i>ned.</i> cítit, pocitovat	фигѣра <i>f.</i> postava
умѣра <i>f.</i> úpava	завѣждам -аш <i>ned.</i> závidět
наистѣна <i>adv.</i> opravdu, skutečně	сѣстарѣвам -аш <i>ned.</i> dělat starší
отсрѣща <i>adv.</i> naproti	сакѣ <i>n.</i> sako
подходѣщ <i>adj.</i> vhodný	копрѣнен <i>adj.</i> hedvábný
затѣоря -иш <i>dok.</i> zavřít	довѣлен <i>adj.</i> spokojený
рабѣтя -иш <i>dok.</i> pracovat, fungovat	опрѣвя -иш <i>dok.</i> upravit, opravit
кѣсно <i>adv.</i> pozdě	косѧ <i>f.</i> vlasy
сѣла <i>f.</i> síla	лѧчен <i>adj.</i> lakový
пѣсле <i>adv.</i> potom	тѣкче <i>n.</i> malý podpatek
сѣглѧсен сѣм souhlasím	похѧрча -иш <i>dok.</i> utratit
рѣзов <i>adj.</i> rťžový	пѣсна -еш <i>dok.</i> pustit
прѣбвам -аш <i>ned.</i> zkoušet	безпокоѧ се -иш <i>ned.</i> obávat se,
сѣрдя се -иш <i>ned.</i> zlobit se	сѣрдя се -иш <i>ned.</i> zlobit se
цѣят <i>m.</i> barva	радѣвам се -аш <i>ned.</i> mít radost,
отѣва на някого <i>neosob.</i> slušet	тѣшит се
изглѣждам -аш <i>ned.</i> vypadat	тоалѣт <i>m.</i> toaleta, ťbor
смѣшно <i>adv.</i> směšně	

DALŠÍ SLOVÍČKA K LEKCI

ресторѧнт <i>m.</i> restaurace	пред <i>prep.</i> před (místo)
покаѧ -еш <i>dok.</i> ukázat	зѧт <i>adj.</i> obsazený
пулѣвер <i>m.</i> svetr	резерѣция <i>f.</i> rezervace
слѣдѣваш <i>adj.</i> příští	открѣване <i>n.</i> zahájení
хотѣл <i>m.</i> hotel	предѣ <i>prep.</i> před (čas)
покрѣвка <i>f.</i> ubrus	освободѣ -иш <i>dok.</i> uvolnit
подарѣ -иш <i>dok.</i> věnovat	напѣсна -еш <i>dok.</i> opustit
спѣрка <i>f.</i> zastávka	акѣ <i>cop.</i> pokud
намѣря -иш <i>dok.</i> najít	зѧщѣто <i>cop.</i> protože
след <i>prep.</i> po	самолѣт <i>m.</i> letadlo
химикѧлка <i>f.</i> propisovačka	палтѣ <i>n.</i> kabát

UKAZOVACÍ A TÁZACÍ ZÁJMENA

Ukazovací zájmena určující substantiva tvoří v bulharštině pouze dvojčlenný systém: тѳзи, тѳя (pro blízké předměty), ѳнзи, ѳня (pro vzdálené předměty). Ve funkci českého zájmena *ten* se v bulharštině užívá členu určitého. Přehled bulharských ukazovacích zájmen:

ukazuje na:	sg.			pl.	překlad
	mask.	fem.	neutr.		
blízké předměty	тѳзи тѳя	тѳзи тѳя	товѳ (тѳѳ)	тѳзи тѳя	tento, tenhle
vzdálené předměty	ѳнзи ѳня	ѳнѳзи ѳнѳя	ѳновѳ (ѳнѳѳ)	ѳнѳзи ѳнѳя	tamtén, onen
vlastnost	такѳв (ѳнакѳв)	такѳва ѳнакѳва	такѳва ѳнакѳва	такѳва (ѳнакѳва)	takový onaký
množství	тѳлкова				tak, tolik

Poznámky:

1. Tato zájmena se neskloňují, pády se u nich vyjadřují stejně jako u jiných jmen.
2. Ukazovací zájmeno je signálem určenosti jmenné skupiny, proto po něm ve jmenné skupině již nemůže stát člen.

*Вижте в таблицата на показателите на определителни местоимения
и в таблицата на местоименията.*

PŘIVLASTŇOVACÍ ZÁJMENA

Systém přivlastňovacích zájmen v bulharštině se neliší od českého. Pomocí zájmen se přivlastňuje všem osobám v obou číslech, zájmena pro 3. os. sg. vyjadřují i rod substantiva, jemuž se daný předmět připisuje. Přivlastňovací zájmena se shodují v rodě a čísle se substantivem, k němuž se vztahují, neskloňují se. Kromě posesivity vyjádřené pomocí předložky на a substantiva (книгата на Иван) a dativních enklitických tvarů osobních zájmen (книгата му) je to tedy třetí způsob vyjadřování posesivity v bulharštině.

Ve jmenné skupině se přivlastňovací zájmena kladou na první místo a platí pro ně stejná pravidla pro tvoření tvaru se členem a jeho užití,

де лѳбаѳа мѳѳа коѳа

jako pro adjektiva, srov. str. 59 (např. мѡй - мѡят, тѡбя - тѡбята, нѡ-
гово - нѡгового, нѡши - нѡшите apod.). Systѡm pŕivlastŕňovacích zájmen:

osoba	rod	sg.			pl.	pŕe- klad
		mask.	fem.	neutr.		
sg.	1.	мѡй	мѡя	мѡе	мѡи	мѡј
	2.	тѡѡй	тѡѡя	тѡѡе	тѡѡи	тѡѡј
	3. m.	нѡгов	нѡгова	нѡгово	нѡгови	jeho
	f.	нѡин	нѡйна	нѡино	нѡйни	její
	n.	нѡгов	нѡгова	нѡгово	нѡгови	jeho
pl.	1.	нѡш	нѡша	нѡше	нѡши	нѡш
	2.	вѡш	вѡша	вѡше	вѡши	вѡш
	3.	тѡхен	тѡхна	тѡхно	тѡхни	jejich
zvratné		сѡѡй	сѡѡя	сѡѡе	сѡѡи	сѡѡј

Poznámky:

1. Pŕivlastŕňovací zájmena mají svѡј pŕízvuk, mohou tedy бѡт i nositeli
вѡтнѡго дѡразу.
2. Ѣtvrtou (мálo užívanou) ^{arch.} možností vyjádŕení posesivity v bulharštinѡ
jsou pŕivlastŕňovací adjektiva na -ов a -ин : Ивѡнов, бѡратов, бѡ-
щин, мѡйчин, сѡстѡрин aj.

CVIĀENÍ

1. Opakujte po uĀiteli. Všímejte si Āeských pŕekladů ukazovacích a pŕi-
vlastŕňovacích zájmen.

тѡзи хѡбав дѡн

онѡя вѡсела пѡсен

такѡва възмѡжности

тѡлкова слѡжни услѡвия

мѡята нѡва кола

нѡшите скромни пŕиноси

тѡхен добѡр пŕиѡтел

тѡзи или онѡзи

тѡй-онѡй

tenhle krásný den

tamta veselá písníĀka

takové možnosti

tak složité podmínky

(to) mé nové auto

naše skromné pŕíspġvky

jejich dobrý pŕítel.

ten Āi onen

všelicos, ledacos

2. Reagujte na následující věty podle uvedeného vzoru a využijte přitom slov v závorkách.

Vzor: A: Мария иска една книга. (дайте, този)

B: Дайте ѝ тази книга.

1. Този ресторант е затворен. (идете, този)
2. Тези цветя не ми харесват. (дайте, този)
3. Искам някаква черна чанта. (покажете, това)
4. Имате ли големи бели покривки? (покажете, такъв)
5. Елена иска някакъв модерен пулвър. (подарѝ, такъв)
6. Иван търси чешко-български речник. (занесѝ, този)
7. Колегата ми няма химикалка. (даѝ, това)
8. Директорът моли за другите документи. (предайте, този)
9. Моля, покажете ми други учебници. (вижте, това)
10. Твѝ търси някакъв речник. (предложете, този)
11. Вие обичате плочи с народна музика. (потърсете, такъв)
12. Тази книга не ме интересува. (искам да разгледам, този)

3. Nahradte členy v určených jmenných skupinách ukazovacími zájmeny.

Věty přeložte.

Vzor: Колѣжката е от Прага. – Тази колѣжка е от Прага.

1. Книгите трѣбва да се приберат.
2. Черната шапка твоя ли е?
3. Дрѣхите са скѣпи.
4. Новото списание интересно ли е?
5. Бялото вино е българско.
6. Училището е много близко
7. Конкурсът вече свѣршва.
8. Заповедта не е подписана от директора.
9. Проблемът се усложнява.
10. Не пипай дискетите!
11. Информацията не ѝ вярна.
12. Да не счупиш чашите и чиниите!
13. Спирката е срещу университета.
14. Поканата е за всем часа.

4. Odpovězte záporně na následující otázky s využitím zájmen v závorkách podle uvedeného vzoru.

Vzor: A: Тези книги твои ли са? (негов)

B: Не, тези книги не са мои, те са негови.

1. Искаш ли тази чаша? (този)
2. Тази идея на Иван ли е? (мой)
3. Харесваш ли такива филми? (друг)
4. Да ви дам нашите речници? (имам, свой)
5. Това твое ли е? (техен)
6. Да ви изберат ли от ония цветя? (това)
7. Вие харесвате ли това певец? (друг)
8. Тази чанта ваша ли е? (неин)
9. Искате ли също такива химикалки? (друг)
10. Този ли е вашият апартамент (този)
11. Вие в такъв квартал ли живѣете? (не толкова хубав)
12. Това палто ваше ли е? (неин)

5. Vyjádřete posesivitu v následujících výrazech jednak pomocí přivlastňovacích zájmen a jednak pomocí krátkých dativních tvarů osobních zájmen.

Vzor: книгите на Иван - неговите книги, книгите му

1. въпросите на учениците	6. новите улици на града
2. вестник на колежката ми	7. приятелката на сестра ми
3. подаръкът на брат ми	8. стихотворението на Ботев
4. гостът на директора	9. бъдещите закони на страната
5. семейството на Мария	10. любимите цветя на жените.

6. Odpovídejte na otázky podle vzoru s využitím slov v závorkách.

Vzor: A: Да ти дам ли тези книги? (онзи)

B: Не ми давай тези книги, а ми дай онези.

1. Да влезем ли в този магазин? (онзи) 2. Да ти направя ли списък на чешките книги? (български) 3. Да ти помогна ли с онези задачи? (тези) 4. Да ти купя ли чушки? (домати) 5. Да ти донеса ли също такава торта? (друга) 6. Да ти сипя ли от това кафе? (онзи) 7. Да ти обясня ли тези неща? (други) 8. Да ти покажа ли неговите дрехи? (неин) 9. Да ти извадя ли черните обувки? (розов) 10. Да те закарам ли на онзи пазар? (наш)

7. Nahradte vyznačené výrazy příslušnými přivlastňovacími zájmeny.

1. Тази стая е на Лили и на Емилия. 2. Това са книгите на професор Иванов. 3. Тази чанта е на Иван. 4. Това е вестник на баща ми. 5. Тази кола е на родителите му. 6. Родителите на Петър са на работа. 7. Студентското общезитие на мене и моите колеги е доста скъпо. 8. Рожденият ден на Радка е днеска. 9. Училището на детето им е наблизо. 10. Специалността на Петър и Гебрги е математика.

8. Přeložte do češtiny.

1. Коя рокля ти харесва повече, тази на Мая или тази на Петьа? 2. Ако ви интересуват тези или онези въпроси, обърнете се към директора. 3. Ще трябва да решавам толкова трудни и толкова различни проблеми, че не знам как ще свърши тази седмица. 4. Къде ще сложиш подаръците? Тези от майка ти ще наредя в она шкаф, а тези от моите родители на този рафт. 5. Коя бира е по-хубава, нашата или вашата?

BUDOUCÍ ČAS

Na rozdíl od češtiny se v bulharštině tvoří budoucí čas od **všech sloves** (t. j. od **dokonavých i od nedokonavých**) jednotně pomocí neměnné částice **ще** a příslušného tvaru významového slovesa v přítomném čase:

	sg.	pl.	
1.	ще пи́ша	ще пи́шем	буду psát
2.	ще пи́шеш	ще пи́шете	
3.	ще пи́ше	ще пи́шат	

	sg.	pl.	
1.	ще напи́ша	ще напи́шем	napíšu
2.	ще напи́шеш	ще напи́шете	
3.	ще напи́ше	ще напи́шат	

Na rozdíl od češtiny tedy **prézentní tvary dokonavých sloves nevyjadřují čas budoucí**. O jejich použití viz poznámku 1.

Záporné tvary budoucího času se tvoří dvojím způsobem:

нѝма да + prézens významového slovesa не ще + prézens významového slovesa
--

(obvyklý způsob)

(méně častý způsob).

Příklady: Нѝма да четѝ дѝлго.

Nebude číst dlouho.

Нѝма да се срѝщнете.

Nesetkáte se.

Закѝснѝнието му не ще да е
случѝйно.

To, že se opozdil asi nebude
náhoda.

Влакѝт не ще дѝйде на време.

Vlak nepřijede včas.

Tvoření otázky:

kladná	ще + prézens významového slovesa + ли
záporná	нѝма ли да + prézens významového slovesa.

Příklady: Ще четѝш ли дѝлго?

Budeš číst dlouho?

Нѝма ли да се срѝщнете?

Nesetkáte se?

Sloveso сѣм má dva způsoby tvoření futura:

	sg.	pl.
1.	ще бѣда	ще бѣдем
2.	ще бѣдеш	ще бѣдете
3.	ще бѣде	ще бѣдат

	sg.	pl.
1.	ще сѣм	ще смѣ
2.	ще сѣи	ще стѣ
3.	ще ѣ	ще сѣ

V záporném tvaru se nejčastěji užívá tvaru нѣма да бѣда.

Poznámky:

1. Tvary přítomného času dokonavých sloves nemohou vyjadřovat aktuální přezens, užívá se jich především v **да**-konstrukcích a ve vedlejších větách, kde označují potenciálnost nebo následnost děje, např.:

мѡга да се обѡдя

мѡжу zavolat

ѣскаме да дѡйдете

chceme, abyste přijeli

Запиши си (за) да не забравиш.

Zapiš si to, ať nezapomeneš.

Ако закѣснѣеш, нѣма да те чѡкаме.

Jestli přijdeš pozdě, nebudeme na tebe čekat.

Щѡм свѣршат, ще ни кѡжат.

Jakmile skončí, řeknou nám.

2. Částice ще je v kladném tvaru futura nepřízvučná, může být od tvaru významového slovesa oddělena jinými příklonkami, např.: Аз ще му се извинѣ. (Omluvím se mu.). Může však stát i na začátku věty: Ще му се извинѣ.

CVIČENÍ

9. Převeďte do budoucího času.

1. Нѣс чѡкаме гѡстите си в кѣщи.
2. Тѡй пише дипломната си рѡбота при профѣсор Иванѡв.
3. Секретѡрката подгѡтвя материалите за нашата срѣща.
4. Утре ѣмаме съвѣщание.
5. Конгрѣсът се провѣжда в Прага.
6. Писмѡто е на чѣшки езѣк.
7. Превѣждам един роман от бѣлгарски.
8. Инженѣр Петрѡв днѣс не четѣ лекцията си.
9. Ти нѣмаш много време.
10. Не тѣ слушам внимѡтелно.
11. Не мѡга да ви помѡгна.
12. Организѡторите не чѡкат на гѡрата, а посрѣщат гѡстите в хотѣла.
13. Каквѡ желѡете?
14. Рабѡтя в един издѡтелство.

10. Reagujte na následující věty otázkou (kladnou i zápornou) podle uvedeného vzoru s využitím slov v závorkách.

Vzor: A: Довечера ще хѡдя на кино. (ти)

B: Ти ще хѡдиш ли? Ти няма ли да хѡдиш?

1. Утре ще отидем на гости при Иван. (ти)
2. Днес ще се върна рано. (тя)
3. Иван ще слѡза на следващата спѡрка. (вие)
4. Аз ще попитам на рецепцията. (той)
5. Те ще потърсят информация за новата книга. (Мария)
6. Ние ще приемем поканата. (те)
7. Ти ще живееш в хотела. (ние)
8. Петър ще намѡри време за това. (Иван)
9. Ние ще гледаме този филм. (вие)
10. Аз ще изпратя ѡтговор. (ти)

11. Reagujte na následující věty replikami s použitím slovesa съм в budoucím čase.

Vzor: Елена слѡдва медицина. - Тя ще бѡде лекарка.

1. Потърсете ме довечера. След ѡсем часа ... в къщи.
2. Участниците от България пристѡгат утре. Сутринта ... на гарата.
3. Ние трѡгваме веднага. След десет минути ... у вас.
4. Открѡването на конгрѡса запѡчва в ѡсем часа. Ти ... там?
5. Те ще ми купят билет. Срѡщата ни ... точно преди филма.
6. Те ще хѡдят на Витоша. Борис ... с тях.
7. Ще ти се обадя утре. Ти ... на работа?
8. Те няма да ни чакат. ... там преди нас.
9. Имаме срѡща пред хотела. Той сѡщо ... там.
10. Не закъснявайте довечера! Добре, ... там навреме.

12. Přečtѡte a přeložte následující dialog.

- Дѡбър ден! Имате ли свободни легла, мѡля?

- Има няколко, но нѡ са в самостоятелни стаи.

- А не очаквате ли някакви да се освободят?

- Днес няма да се освободят, но утре една група ще напусне хотела. За кой ден ви трѡбва стаята?

- От понеделник. Мѡже ли да ви помѡля за една самостоятелна стая с две легла? Много ще съм ви благодарна.

- За колко време ѡскате стаята?

- За една седмица, ако е възможно.

- Да, мѡже, но ще ви помѡля в неделя да освободите по-рано стаята, защото в неделя по обяд очакваме група туристи от Франция, която вече ѡма резервация.

- Разбира се, ние заминаваме в неделя рано сутринта за Прага. Имаме вече билет за самолет. Не е проблем за нас.
- Ще запиша вашето име, моля. В понеделник заповядайте.
- Много ви благодаря. Довиждане!

b) Připravte si podobný dialog.

13. Reagujte na věty kladně i záporně podle vzoru.

Vzor: Обади се скъро! - Скъро ще се обадя. Скъро няма да се обадя.

1. Върнете се на време!
2. Запишете си тия данни още сега.
3. Лили да купи хляб още сутринта!
4. Твй да спази уговорката на всяка цена!
5. Покажи му списъка!
6. Провери за книгите още утре!
7. Затвори вратата.
8. Да прѳбваме тези рѳкли!
9. Те да отидат там заедно!
10. Недѳй да се безпокоиш!
11. Да не ти се сърдят!
12. Отворете си рѳчниците!
13. Да не ни завиждат!
14. Недѳй да харчиш много пари!

14. Odpovídejte na otázky větami v přítomném nebo budoucím čase podle vidu slovesa.

Vzor: Ще ни чакат ли там? - Те вече ни чакат.

Ще ни почакат ли там? - Да, ще ни почакат.

1. Ще ни разберат ли?
2. Ще се разбираме ли?
3. Ще се върнат ли на време?
4. Ще се връщат ли тѳка?
5. Петър ли ще плаща?
6. Ще ги помѳлим ли за това?
7. Няма ли да мислиш по тѳя въпрѳс?
8. Няма ли тѳй да помисли неѳо лѳшо?
9. Ще оценят ли нашата пѳмощ?
10. Ще ти бѳде ли приятно да дѳйдем с тебе?
11. Няма ли да се слѳчи неѳо?
12. Това няма ли да се слѳчва често?
13. Ще желаете ли билѳти?
14. Ще се приберете ли вѳщи?
15. Няма ли да побѳрзаме?
16. Ще бѳрза ли?

15. Převeďte věty do záporného tvaru. Pozor na slovosled!

1. Аз съм студѳнтка.
2. Ти бѳлгарин ли си?
3. Виж тези книги!
4. Ще вали дѳжд.
5. Чѳсто се срѳщаме в университета.
6. Искат да си хѳдят вече.
7. Елате с нас!
8. Ще се бѳвиш ли дѳлго?
9. Това е много скѳпо.
10. Обади ѳ се!
11. Трѳбва да чакаме.
12. Ти чѳваш ли?
13. Покажи ми белѳжника си!
14. Казвам ти да внимѳваш.
15. Мѳга да опѳтам да го убедя.
16. Ще запѳчат със закъснение.
17. Повѳрвай им!
18. Ще ни донесат ли неѳо от Сѳфия?